

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräistä Etelä-Afrikkaan kohdistuvista toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi eräistä Etelä-Afrikkaan kohdistuvista toimenpiteistä annettuun lakiin säännös, joka kieltää tavaroiden viennin Etelä-Afrikkaan tai Namibiaan ja Etelä-Afrikasta tai Namibiasta peräisin olevien tavaroiden tuonnin. Lain säännöstä valtioneuvoston oikeudesta myöntää poikkeuksia eräistä laissa tarkoitetuista kielloista ehdotetaan muutettavaksi niin, että valtioneuvosto voi myöntää poikkeuksia

myös tavaroiden vientiä tai tuontia koskevasta kiellosta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1987 tai mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Ennen lain voimaantuloa tehdyt kauppasopimukset ja muut niihin liittyvät sitoumukset saadaan täyttää vielä kolmen kuukauden aikana voimaantulon jälkeen.

**YLEISPERUSTELUT**

**1. Nykyinen tilanne**

Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) jäsenvaltioiden keskuudessa Etelä-Afrikan tasavalta on poikkeuksellinen tapaus. Maan perustuslait epäivät rodullisin perustein väestön suurelta enemmistöltä hallitsevan valkoisen vähemmistön kanssa tasavertaiset poliittiset ja kansalaisoikeudet. Lakiin perustuvana Etelä-Afrikan apartheid-järjestelmä (rotuerottelu) on maailmassa esiintyvien ihmisoikeusloukkausten joukossa ainutlaatuinen poikkeus. Mitään muuta maata ei YK:n piirissä olekaan tuomittu yhtä yksimielisesti ja toistuvasti kuin Etelä-Afrikkaa.

Apartheidin vastainen toiminta on Etelä-Afrikassa viime vuosina jatkuvasti voimistunut. Hallitus on turvautunut yhä ankarampiin voimakeinoihin liikehdinnän hiilitsemiseksi. Väkivaltaisuuksien lisääntyessä Etelä-Afrikan hallitus julisti maahan kesäkuussa 1986 poikkeustilan. Etelä-Afrikan valkoisen väestön keskuudessa jyrkkää ja taipumatonta linjaa edustavat näkemykset ovat

vahvistuneet. Toisaalta valkoisten piirissä esiintyy myös kasvavaa hallituksen politiikan arvostelua ja valmiutta apartheid-järjestelmän purkamiseen.

Viivyttely apartheid-järjestelmän purkamisessa ja kansalaisoikeuksien laajentamisessa vähentää rauhanomaisen ratkaisun mahdollisuuksia Etelä-Afrikassa ja lisää yhä vakavamman konfliktin todennäköisyyttä koko eteläisessä Afrikassa. Kotimaisen tilanteen heijastumana Etelä-Afrikka on jatkanut hyökkäys- ja horjutustoimia naapurimai- taan vastaan sekä Namibian laitonta miehitystä.

Poikkeustilan julistamisen jälkeen on myös kansainvälinen toiminta apartheidin poistamiseksi entisestään laajentunut ja voimistunut. Korkean tason poliittiset keskustelut ja suostuttelu-yritykset Etelä-Afrikan hallituksen taivuttamiseksi muuttamaan politiikkaansa ovat osoittautuneet tuloksettomiksi. Hallitus ei ole antanut lupauksia apartheid-järjestelmän lainsäädännöllisten perusteiden kumoamisesta, poliittisten vankien vapauttamisesta eikä vapaan poliittisen toiminnan sallimisesta koko väestölle, vaikkakin joitakin

rotuerottelun ulkoisia ilmenemismuotoja on lievennetty.

Kansainvälisen yhteisön piirissä on jatkuvasti vahvistunut käsitys, että muutoksen aikaansaaminen Etelä-Afrikassa mahdollisimman rauhanomaisella tavalla edellyttää ulkovalloilta painostus- toimia Etelä-Afrikan hallitusta kohtaan. Tehokkaita taloudellisia pakotteita kannattavan mielenpiteen vahvistumisesta oli syksyn 1986 kuluessa osoituksena, että sekä Kansainyhteisön että Euroopan talousyhteisön piirissä samoin kuin Yhdysvalloissa kongressin päätöksen nojalla ja Japanissa pantiin toimeen uusia valikoivia taloudellisia pakotteita Etelä-Afrikkaa vastaan. Myös pohjoismaat kiristivät omia Etelä-Afrikan vastaisia toimenpiteitään. Useimmat teollisuusmaat soveltavat nyt jonkinasteisia talouspakotteita Etelä-Afrikkaa kohtaan.

Rinnan Etelä-Afrikkaan kohdistettavien painostustoimien kanssa on korostunut tarve suunnata lisäapua etulinjan valtioille ja tehostaa Eteläisen Afrikan kehityksen koordinaatiokonferenssin (SADCC) puitteissa tapahtuvaa yhteistyötä alueen valtioiden taloudellisen riippuvuuden vähentämiseksi Etelä-Afrikasta. Lisääntyvän avunannon perusteena on myös auttaa etulinjan maita selviytymään Etelä-Afrikan niihin mahdollisesti kohdistamista kostotoimista. Niin ikään pyritään tehostamaan apua apartheidin uhreille sekä vapautusliikkeiden kautta että Etelä-Afrikan sisällä toimivien järjestöjen välityksellä.

YK:n turvallisuusneuvoston piirissä on toistuvasti esitetty päätöslauselmia kaikkia jäsenvaltoja sitovien pakotteiden määräämiseksi Etelä-Afrikkaa vastaan, mutta tiettyjen pysyvien jäsenten veto-oikeuden käyttö on estänyt niiden täytäntöönpanon. Helmikuussa 1987 sitoutumattomat maat esittivät neuvostolle päätöslauselman sitovista valikoivista pakotteista. Päätöslauselma sai kuitenkin hyväksymiseen riittävät kymmenen puoltoääntä, mutta kahden pysyvän jäsenen veto esti jälleen sen täytäntöönpanon. Ehdotettujen pakotetoimien luettelo vastasi pitkälti Yhdysvaltain kongressin hyväksymää toimenpideohjelmaa.

Turvallisuusneuvosto sai lisäksi huhtikuussa 1987 käsiteltäväkseen sitoutumattomien maiden esittämän Namibian kysymystä koskevan päätöslauselman, jossa vaadittiin laaja-alaisia sitovia pakotetoimia Namibian laitonta miehittämistä jatkavaa Etelä-Afrikkaa vastaan. Myös tästä päätöslauselmasta äänestettäessä neuvoston kaksi pysyvää jäsentä käytti veto-oikeuttaan.

### 1.1. Suomen ja muiden pohjoismaiden toimenpiteet

Jotta Etelä-Afrikkaan kohdistuva painostustoiminta olisi tehokasta, sen on saatava kansainväliseltä yhteisöltä laajaa tukea. Pohjoismaat ja eräät Afrikan maat ovat YK:n kolmessa viime yleiskokouksessa esittäneet päätöslauselman kansainvälisestä yhteistoiminnasta apartheidin poistamiseksi. Näissä päätöslauselmissa, jotka on hyväksytty ylivoimaisella ääntenemmistöllä, vaaditaan turvallisuusneuvostolta sitovien pakotteiden asettamista Etelä-Afrikkaa vastaan. Niitä odotettaessa yksityisiä maita kehoitetaan ryhtymään kansallisiin lainsäädäntö- ja muihin toimiin Etelä-Afrikan painostamiseksi.

Tehokkaimmalla tavalla Suomen ja muiden pohjoismaiden näkemyksen mukaan Etelä-Afrikkaan voidaan siis vaikuttaa YK:n turvallisuusneuvoston määräämien sitovien pakotteiden avulla. Tällaisen päätöksen aikaansaamiseen pohjoismaat ovat johdonmukaisesti pyrkineet. Yhteispohjoismaisen vuonna 1985 hyväksytyyn tiukennetun Etelä-Afrikan vastaisen toimintaohjelman mukaan sitovien pakotteiden puuttuminen ei kuitenkaan saa olla esteenä yksittäisten valtioiden omille toimenpiteille.

Pakotetoimien ohella Suomi ja muut pohjoismaat pitävät tärkeänä tukea etulinjan valtioita. Pohjoismaat ovat kehittäneet voimakkaasti yhteistyötään SADCC-ryhmittymän (Angola, Botswana, Lesotho, Malawi, Mosambik, Sambia, Swazimaa, Tansania ja Zimbabwe) kanssa tavoitteena erityisesti Etelä-Afrikasta riippumattomien liikenneyhteyksien kehittäminen. Samoin pohjoismaat ovat lisänneet tukeaan apartheidin uhreille sekä YK:n että yksittäisten järjestöjen kautta. Pohjoismaat ovat humanitaarisen avun osalta jo nyt Namibian vapautusliikkeen SWAPO:n ja Etelä-Afrikan kansalliskongressin ANC:n suurimmat avustajat.

Pohjoismaiden ulkoministerit päättivät kokouksessaan 14 päivänä syyskuuta 1986 edelleen vahvistaa panostaan apartheid-järjestelmän poistamiseksi rauhanomaista tietä. Pohjoismaiselle Etelä-Afrikka -työryhmälle annettiin myös tehtäväksi valmistella pohjoismaisia toimenpiteitä, eräänä mahdollisuutena kaupan kieltäminen Etelä-Afrikan kanssa. Pohjoismaisessa toimintaohjelmassa luetellut vapaaehtoiset pakotteet on käytännössä kaikissa pohjoismaissa toteutettu. Toimintaohjelmaan sisältyvä kehoitus työskennellä sitovan pakotepäätöksen aikaansaamiseksi YK:n turvallisuusneuvostossa on edelleen ajan-

kohtainen. Turvallisuusneuvoston päätöstä odottaessaan pohjoismaiden ulkoministerit ovat todenneet viimeksi Reykjavikissa 26 päivänä maaliskuuta 1987, että pohjoismaiden osalta Etelä-Afrikan vastainen kauppaboikotti tulee toteutumaan lähitulevaisuudessa.

Etelä-Afrikan vastaisten pakotteiden toimeenpano ja pakotteiden laajentamisen valmistelu on pohjoismaissa edennyt jossain määrin eri tavalla.

*Tanska* on lopettanut kaiken taloudellisen kanssakäymisen Etelä-Afrikan kanssa kiellettyään 30 päivänä toukokuuta 1986 hyväksytyllä lailla tuonnin ja viennin Tanskan ja Etelä-Afrikan välillä. Poikkeuksen muodostavat eräät palvelut ja lääkkeet. Aiemmin Tanska oli jo kieltänyt hiilentuonnin Etelä-Afrikasta. Lain täydellistä toimeenpanoa edeltänyt kuuden kuukauden siirtymäkausi päättyy 15 päivänä joulukuuta 1986. Poikkeusluvut myöntää teollisuusministeriö kansankäräjien ulkoasiainvaliokunnan annettua lausuntansa asiasta.

*Norjassa* hallitus antoi lakiesityksen 14 päivänä marraskuuta 1986 suurkäräjille Etelä-Afrikan ja Namibian kanssa tapahtuvan tavarakaupan kieltämiseksi. Suurkäräjät hyväksyi lain 20 päivänä maaliskuuta 1987. Laki sisältää myös liikenneyhteistyön kiellon lukuun ottamatta merikuljetuksia. Raakaöljyn kuljetus Etelä-Afrikkaan tai Etelä-Afrikasta norjalaisilla tai norjalaisten käytössä olevilla aluksilla kielletään kuitenkin. Poikkeuslupa myönnetään mangaanin tuonnille (yksi suurimpia tuonnin tuoteryhmiä). Laki tuli voimaan 20 päivänä maaliskuuta 1987. Täydellistä toimeenpanoa edeltävä siirtymäkausi on neljä kuukautta. Poikkeusluvut myöntää kuningas.

*Ruotsin* hallitus antoi 12 päivänä maaliskuuta 1987 valtiopäiville lakiesityksen voimassa olevan valtuuslain käyttämisestä tavarakaupan kieltämiseksi Ruotsin ja Etelä-Afrikan välillä. Lakiesityksessä ei puututa ruotsalaisten Etelä-Afrikassa olevien yritysten toimintaan. Ruotsin viennissä Etelä-Afrikkaan kaivosteollisuuden teknologialla ja konepajateollisuudella on suurin osuus. Ruotsin tuonnissa Etelä-Afrikasta mineraalit ja malmit, kuten mangaani ja kromi sekä ferromangaani ja ferrokromi, ovat suurimmat tuoteryhmät. Laissa sallitaan lääkkeiden sekä humanitaarisen avun ja painotuotteiden vienti. Ruotsin laki esitetään tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1987. Lain täydellistä toimeenpanoa edeltäväksi siirtymäkaudeksi esitetään kolmea kuukautta. Poikkeusluvut myöntää hallitus Kommerskollegiumin esityksestä.

*Islannissa* sen Etelä-Afrikan kanssa käymän kaupan vähyden vuoksi ei ole keskusteltu kauppaboikotista.

*Suomessa* on vuoden 1986 aikana voitu todeta Etelä-Afrikan kaupan supistuneen tuntuvasti enemmän kuin vastaavan kaupan Ruotsissa, Norjassa tai Tanskassa. Tähän ovat vaikuttaneet muun muassa valtiovallan toimenpiteet, kuten laki eräistä Etelä-Afrikkaan kohdistuvista toimenpiteistä (1104/85), valvontalisensointi ja vientitarkkailu. Myös ammattiyhdistysliikkeen saarto-toimilla on ollut tuntuva vaikutus. Suomen hallituksen ulkoasiainvaliokunta on ilmoittanut, että Suomen ja Etelä-Afrikan välisen kaupan kieltämistä koskeva lakiesitys annetaan 2 päivänä huhtikuuta 1987 kokoontuneelle eduskunnalle.

## 1.2. Lainsäädäntö

Vuoden 1986 alusta voimaan tullut laki eräistä Etelä-Afrikkaan kohdistuvista toimenpiteistä sisältää säännökset rahallainan tai muun luoton ja takauksen antamisen kieltämisestä Etelä-Afrikalle tai Namibialle. Lain mukaan kiellettyä on myös patentin ja siihen liittyvän valmistusoikeuden luovuttaminen.

Muista kuin edellä mainituista taloudellisuontoisista sekä tieto- ja muuta liikennettä koskevista toimenpiteistä voidaan säätää asetuksella. Edellytyksenä asetuksen antamiseen on kuitenkin, että YK:n turvallisuusneuvosto on antanut toimenpiteistä suosituksen.

Sellainen sopimus, joka on tehty lain vastaisesti tai joka tarkoittaa lain kieltämistä, on mitätön. Lain rikkomisesta tai sen yrityksestä rangaistaan valtuuslakeja vastaan tehtyjen rikosten rankaisemisesta annetun lain (305/58) mukaan.

## 2. Valmistelu

Pohjoismaisia toimia koordinoineen työryhmän lisäksi on ulkoasiainministeriössä toiminut Suomen Etelä-Afrikka -työryhmä, jonka tehtävänä on ollut selvittää Suomen ja Etelä-Afrikan välisen kaupan rajoittamisen tai kieltämisen valmisteluun ja koordinointiin liittyviä toimenpiteitä. Työryhmässä ovat olleet edustettuina ulkoasiain-, kauppa- ja teollisuusministeriön sekä valtiovarainministeriön edustajat. Työryhmä on valmistellut esityksen eräistä Etelä-Afrikkaan kohdistuvista toimenpiteistä annetun lain muuttami-

sesta. Lainmuutoksen suuntaviivat on hyväksytty hallituksen ulkoasiainvaliokunnassa.

### 3. Esityksen poliittinen ja taloudellinen merkitys Suomelle

Lainsäädäntöteitse tapahtuva kaupan kieltäminen Suomen ja Etelä-Afrikan välillä ilman YK:n turvallisuusneuvostossa hyväksyttyä päätöstä merkitsee poikkeamaa Suomen periaatteellisesta kannasta. Perinteisesti Suomi on edellyttänyt tämänkaltaiseen toimenpiteeseen ryhtymiseksi turvallisuusneuvoston velvoittavaa päätöstä. Vuoden 1986 alusta voimaan tullutta lakia eräistä Etelä-Afrikkaan kohdistuvista toimenpiteistä valmisteltaessa hyväksyttiin lainsäädäntötoimen perusteeksi myös turvallisuusneuvoston suositus määräytystä toimenpiteistä. Turvallisuusneuvoston hyväksymän kannanilmauksen puuttuessa kaupan katkaisemiselle Etelä-Afrikan kanssa ei löydy GATT-sopimuksesta kiistattomia perusteluita, vaan asiaa joudutaan tarkastelemaan erityiskysymyksenä.

Etelä-Afrikassa vallitseva ainutlaatuisella tavalla ihmisoikeuksia loukkaava tilanne ja yleismaailmallisesti tunnustettu tarve painostaa Etelä-Afrikan hallitusta apartheid-järjestelmän kumoamiseksi on asetettava Suomen edellä mainitun periaatteellisen kannan rinnalle punnittavaksi, kun kysytään, miten pohjoismaat yhdessä voivat vai-

uttaa kansainväliseen mielipiteeseen ja YK:n turvallisuusneuvostoon sitovien pakotteiden aikaansaamiseksi Etelä-Afrikkaa vastaan. Etelä-Afrikan apartheid-järjestelmää on pidettävä niin ainutlaatuisena ilmiönä, että sitä on voitava vastustaa myös ainutkertaisin toimenpitein. Etelä-Afrikkaan kohdistuva kauppaboikotti ei merkitse Suomen pakotteiden täytäntöönpanoa koskevan periaatekannan muutosta eikä se ole ennakkotapaus vastaaville toimenpiteille jossakin muussa tilanteessa.

Kaupan kieltäminen Etelä-Afrikan kanssa jää taloudellisilta vaikutuksiltaan vähäiseksi varsinkin sen jälkeen kun Suomen ja Etelä-Afrikan kauppa tosiasiallisesti tyrehtyi jo vuoden 1986 aikana. Huomattavimpia ongelmia kielto saattaa tuottaa kaivosteollisuuslaitteiden suomalaisille viejille ja eteläafrikkalaisille ostajille. Laitetoimituksiin, joita on tapahtunut myös metsäteollisuuden laitteistojen alueella, liittyy yleensä myös huolto- ja varaosaitoumuksia. Tällaisten sitoumusten täyttäminen on tärkeää suomalaisyritysten maineen säilyttämiseksi luotettavina kauppakumppaneina kolmansilla markkinoilla.

Suomen kauppavaihto Etelä-Afrikan kanssa vaihteli 1980-luvulla osoittaen kasvua vuoteen 1984 asti. Vuonna 1985 kauppavaihto kääntyi laskuun. Tuonti ja vienti ovat tällä vuosikymmenellä kehittyneet seuraavasti:

Vuosi	Tuonti (milj.mk)	%-osuus Suomen koko tuonnista	Vienti (milj.mk)	%-osuus Suomen koko viennistä	Tase
1980 .....	62,8	0,1	190,9	0,4	+ 128,1
1981 .....	93,1	0,2	236,5	0,4	+ 143,4
1982 .....	122,3	0,2	337,7	0,5	+ 215,4
1983 .....	78,1	0,1	427,5	0,6	+ 349,4
1984 .....	124,1	0,2	547,3	0,7	+ 423,2
1985 .....	107,7	0,1	319,9	0,4	+ 212,2
1986 .....	3,6	0,0	12,6	0,0	+ 9,0

Kaupan tyrehtymiseen vuonna 1986 myötävaikuttivat viranomaisten elinkeinoelämän järjestöjen kanssa käymät konsultaatiot kaupan vähentämiseksi sekä Auto- ja kuljetusalan työntekijäliiton edellisen vuoden loppupuolella aloittama Etelä-Afrikasta tuotujen ja sinne vietäväksi tarkoitettujen kauppatavaroiden käsittelyboikotti. Kesäkuun lopulla 1986 hallitus esitti elinkeinoelämän järjestöille vetoamuksen, että suomalaiset yritykset pidättäytyisivät kaupankäynnistä Etelä-Afrikan kanssa.

Päävientituotteita olivat vuonna 1985 paperi, kartonki ja niistä tehdyt tuotteet (61,1 % viennistä) sekä koneet, laitteet ja kuljetusvälineet (26,3 %). Päätuontituotteita olivat vihannekset ja hedelmät (34,1 %), liukoselluloosa (32,7 %) ja metallit (rauta ja teräs 15,3 %, ci-rautametallit 9,1 %).

Vuoden 1986 aikana vienti supistui 96 % edellisvuodesta. Jäljelle jääneestä (12,6 milj. mk) noin puolet oli koneita ja laitteita, mutta niidenkin arvo oli laskenut yli 90 % edellisvuoden

tasosta. Tarkkuuslaitteiden vienti, joka käsitti kolmanneksen koko viennistä, putosi tuoteryhmistä vähiten, 65 %. Perinteisesti tärkeimmän tuotteen paperin vienti loppui lähes kokonaan.

Tuonti väheni 97 % vuoden 1985 tasosta.

Runsaat puolet tuonnista oli rautaa ja terästä, joiden tuotteiden arvo oli kuitenkin laskenut lähes 90 % edellisvuodesta. Liukoselluloosaa ei tuotu ollenkaan ja myös hedelmien ja vihannesten tuonti jäi lähes kokonaan pois.

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

### 1. Lakiehdotuksen perustelut

2 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 a. Tämän pykälän mukaan kiellettäisiin tavaroiden vienti Suomesta Etelä-Afrikan tasavaltaan tai Namibiaan. Myöskään Etelä-Afrikan tasavallasta tai Namibiasta peräisin olevia tavaroita ei saisi tuoda Suomeen.

Kielto koskisi kaikkien tavaroiden vientiä ja tuontia 5 §:ssä mainituin poikkeuksin. Sotatarvikkeiden maasta viennistä on annettu lailla (0318/38) ja asetuksella (319/38) erityiset säännökset. Aseiden ja ampumatarpeiden maahan-tuonnista ja maastaviennistä on säädetty asetuksessa ampuma-aseista ja ampumatarpeista (34/33). Tavaroiden alkuperä määritellään voimassa olevan tullausmenettelyn mukaisesti.

Vientikielto koskee kaikkia suomalaisia ja muualta peräisin olevia tavaroita, joiden määräämaa on Etelä-Afrikka tai Namibia. Kolmannen maan kautta tapahtuva vienti on kielletty sillä edellytyksellä, että määräämaa on tiedossa tavaroita Suomesta vietäessä.

Tuontikielto koskee kaikkia tavaroita, joiden alkuperää on Etelä-Afrikka tai Namibia. Kielto ei koske tavaraa, joka on saanut alkuperämäärityksen muutokseen johtaneen lopullisen muotonsa Etelä-Afrikan tai Namibian ulkopuolella. Kielto ei koske myöskään muista Afrikan maista peräisin olevia tavaroita, vaikka ne tuodaan Etelä-Afrikan tai Namibian satamista tai niiden kuljetus tapahtuu Etelä-Afrikan tai Namibian kautta.

5 §. Nykyisen lainkohdan mukaan valtioneuvosto tai sen määräämä viranomainen voi myöntää poikkeuksia rahalainan, muun luoton ja takauksen antamista sekä patenttia ja siihen liittyvän valmistusoikeuden luovuttamista koskevista kielloista. Esityksessä ehdotetaan, että poikkeuksia voidaan myöntää myös vientiä ja tuontia

koskevasta kiellosta. Samalla poistettaisiin lainkohtaan sisältyvä valtuutus määrätä viranomaisen myöntämään poikkeuksia.

Yleiset poikkeukset voisivat koskea julkaisuja ja tiedotusaineistoa sekä lääkkeitä ja humanitaariseen tarkoitukseen käytettäviä tavaroita. Kiellon ei tulisi koskea myöskään yksityisten henkilöiden muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa lähettämiä tavaroita.

Erityiset poikkeukset voisivat koskea tilannetta, jossa kiellon toteuttaminen olisi vastoin sen tarkoitusta. Kielto voi esimerkiksi hyödyttää eteläafrikkalaista elinkeinoelämää ja aiheuttaa haitallisia vaikutuksia Etelä-Afrikan naapurivaltioille. Poikkeuksia voitaisiin niin ikään myöntää hakemuksesta ennen lain voimaantuloa laitetoimitusten yhteydessä sovittujen huolto- ja varaosatoimitusten täyttämiseksi erityisesti, kun näiden sitoumusten täyttämättä jättäminen heikentäisi suomalaisten uskottavuutta kolmansilla markkinoilla. Edellä mainitut hakemukset on toimitettava kauppa- ja teollisuusministeriöön.

Tarkoituksena on antaa 5 §:n perusteella valtioneuvoston päätös viennistä ja tuonnista Suomen ja Etelä-Afrikan tasavallan välillä. Päätöksessä määrättäisiin yleiset poikkeukset sekä vahvistettaisiin erityisten poikkeusten perusteet. Valtioneuvosto myöntäisi erityiset poikkeukset kussakin tapauksessa erikseen. Samalla muutettaisiin valtioneuvoston 31 päivänä joulukuuta 1985 antama päätös Etelä-Afrikalle myönnettävistä luotoista (1106/85) vastaamaan vienti- ja tuontikieltoa.

### 2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1987 tai mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Ennen lain voimaantuloa tehdyt kauppasopimukset ja muut niihin liittyvät sitoumukset saa-

daan kuitenkin täyttää kolmen kuukauden aikana lain voimaantulon jälkeen.

Namibian välillä ja rajoitetaan siten tavaran omistajan oikeuksia. Tämän johdosta tulisi lakiehdotus käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla.

### 3. Säättämisjärjestys

Lakiehdotuksessa kielletään tavaroiden tuonti ja vienti Suomen sekä Etelä-Afrikan tasavallan ja

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

## Laki

eräistä Etelä-Afrikkaan kohdistuvista toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, *muutetaan* eräistä Etelä-Afrikkaan kohdistuvista toimenpiteistä 31 päivänä joulukuuta 1985 annetun lain (1104/85) 5 § sekä

*lisätään* lakiin uusi 2 a § seuraavasti:

#### 2 a §

Tavaroiden vienti Suomesta Etelä-Afrikan tasavaltaan tai Namibiaan ja Etelä-Afrikan tasavallasta tai Namibiasta peräisin olevien tavaroiden tuonti Suomeen on kielletty.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä kuuta 1987.

Ennen lain voimaantuloa tehdyt kauppasopimukset ja muut niihin liittyvät sitoumukset saadaan kuitenkin täyttää kolmen kuukauden aikana lain voimaantulosta.

#### 5 §

Valtioneuvosto voi myöntää poikkeuksia 2 a, 3 ja 4 §:n säännöksistä.

Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 1987

Tasavallan Presidentti  
MAUNO KOIVISTO

Vt. ulkoasiainministeri  
Pääministeri *Harri Holkeri*